

Heemkundige Kring Dr. Croquet - Walem

MAGAZINE 77 - Albert Verbiest

Driemaandelijke uitgave : april - mei - juni 2025

Colofon

Dit magazine is een uitgave van
vzw Heemkundige Kring
Dr. Croquet Walem

Maatschappelijke zetel:
Koning Albertstraat 9
B-2800 Walem

www.heemkundewalem.be
info@heemkundewalem.be

U kan lid worden door
overschrijving van
15 euro op rekening nr.:
BE23 7512 0773 0691
dan krijgt u de volgende nummers
van ons tijdschrift in uw bus.

**Redactie en medewerkers
van dit nummer:**

**Staf Daems
Tom Van Buggenhout
Albert Verbiest**

**Foto voorpagina:
Albert Verbiest**

Onze ereleden

B vB architecten BV	Michiels Frank
Bellon Bert - Loiselle Martine	Michiels Victor
Belmans Wilfried	Moerenhout Elie
Bogaerts-Rombauts	Morrens Paul
Bruynseels - Christiaenssens	Nauwelaerts Eugeen - Sweert Karina
Caelen Karel - Lucas Van de Leur	Nuyts Dirk - Smets Krista
Carpentier Christiane	Peeters - Van Laer
Coeckelbergh Willy - Op de Beeck Rose	Poot Jaak
Ceulemans Bouwewijn	Resseler Alex - Troch Sonia
Daems Rik	Resseler Willy
Daems Staf	Richard Hofmans
De Belder Karel - Soetaers Rina	Rom Hugo
De Coster J. - Guyot Lalignant A.	Steensels Danny - Van Malderen Sabine
De Groef Gerard	Tournaye Jos
De Koninck Jan	Van Buggenhout Tom - Veys Ann
De Laet Pieter	Van Camp Agnes
De Win - Van Reeth	Van Look Juliette
Dokter en Mevrouw Frans De Greve	Van Malderen Stefaan
Dokter Liekens Jo - Bordo Viviane	Vandamme Ricardo
Dox - Vercammen	Vansant Elza
Duquene S. - Van Buggenhout C.	Vercammen Fons (AXA Bank)
Figeys Jos	Vergaelen Robert
Gilon - Tielemans	Verreth Dirk - Hendrickx Linda
Gijsemans Jan	Vervaeck Benny
Gilon Els (Haarstudio Ellix)	Voet Hans - Nuyts Magda
Henskens Melissa ('t Warm Bakkertje)	Wilms Dirk
Honsia Clara	Wouters Gerald (Aannemer)
Huysmans Florentina	
Keersmaekers - Aerts	
Laurent Olivier	
Marivoet Herman	
Marivoet Martin	
Marivoet Walter - van Berckelaer Liz	
Merckx Eddy	

Honderdeneen

Op 18 februari 2025 overleed Albert Verbiest. Hij werd maar liefst 101 jaar oud. Nog geen twee jaar eerder, op zondag 26 maart 2023, vierden we hem met de heemkundige kring — een bijzondere gelegenheid, net voor zijn honderdste verjaardag. Maar Albert eren, dat ging voor ons veel verder dan het vieren van een eeuweling. Als kring hebben we hem enorm veel aan hem te danken.

Albert was een levende bron van herinneringen — en herinneringen zijn de kern van wat we doen als heemkring. We zoeken ze op in archieven, maar het zijn vooral de verhalen van mensen zelf die tot leven spreken. En Albert sprak. Met een scherpe geest, een goed geheugen en een vlotte woordenschat vertelde hij over zijn jeugd, zijn jonge jaren en het leven in Walem.

Hij had niet alleen een goed geheugen, maar ook een kunstenaarsziel. Albert tekende prachtig. Zijn herinneringen verschenen niet alleen in woorden, maar ook in beelden. Met zijn fijne tekenpen bracht hij oude hoeves, verdwenen landschappen en historische gebeurtenissen tot leven. Als we geen foto vonden, sprong Albert bij met een illustratie die vaak méér zei dan een foto ooit had kunnen doen.

Albert kende veel van het Walemse verleden. Hij vertelde over de Vrije Vliet (Vrouwevliet), Zesameren en 's Herenhuis. Zijn verhalen, verrijkt met tekeningen, gaven inhoud aan ons tijdschrift.

De Tweede Wereldoorlog tekende zijn jeugd. Albert was zestien toen het begon. Zijn herinneringen aan die ingrijpende periode bundelde hij in het boek "Jeugd in Oorlog". Het is een bijzonder werk: persoonlijk, authentiek, en geïllustreerd met tekeningen die hij vaak ter plaatse maakte. Het boek is niet zomaar een verslag; het is een aanklacht tegen het onrecht dat zoveel jongeren werd aangedaan — beroofd van hun jeugd.

Er zijn al talloze boeken en documentaires over de oorlog gemaakt, over de "grote geschiedenis". Maar Alberts verhaal is er eentje van de "kleine geschiedenis": één jongeman die meegesleurd wordt in de storm van zijn tijd. Juist daardoor blijft zijn boek zo waardevol. Het is onze taak als heemkundige kring om dit verhaal te blijven vertellen — nu misschien meer dan ooit.

Tot op hoge leeftijd zag je Albert nog wandelen in het dorp, altijd met zijn kenmerkende wandelstok. Vooral in Battenbroek voelde hij zich thuis — een plek die ook vaak in zijn tekeningen opduikt. Die dagelijkse wandelingen hielden hem vitaal, daar zijn we van overtuigd.

In 2005 vroegen we hem om ook werkend lid te worden van de kring. Hij lachte het weg — op zijn tachtigste vond hij zichzelf te oud voor "die jonge mannekes". Maar in de jaren nadien droeg hij op zijn eigen manier toch volop bij, onder andere bij de herdenking van de Eerste Wereldoorlog in 2014.

Albert, jouw boek is nu helemaal geschreven. De teksten zijn af, de foto's en tekeningen zitten op hun plek. Het is aan ons om de bladzijdes open te slaan en jouw verhaal levend te houden.

Dank je wel, Albert.

 tvb

Albert Verbiest (met mandoline) met andere bewoners van de wijk "de beus"

Terug naar 1923

Terug naar het begin in de roaring twenties

Albert werd geboren op 7 juni 1923. Toen we hem twee jaar geleden interviewden, vertelde hij met een glimlach dat zijn geboorte plaatsvond op een caf tafel, en dat zijn wieg achter het orgeltje in datzelfde café stond. Naar welk café hij precies verwees, bleef een mysterie.

De jaren twintig van de vorige eeuw – de fameuze roaring twenties – waren een tijd van bruisende veranderingen. Na de Eerste Wereldoorlog kende de wereld een periode van economische groei, culturele bloei en sociale omwentelingen. Het was het tijdperk van jazzmuziek, vrouwenemancipatie en technologische vernieuwingen zoals de auto, de radio, de telefoon en elektriciteit. Ook de mode sprak boekdelen: korte rokken, losse snits, lage tailles en opvallende accessoires zoals parelkettingen en hoofdbanden – een stijl die vrijheid en moderniteit uitstraalde.

"Ik kan ver terugkijken"

Albert had een opmerkelijk scherp geheugen. Zijn oudste herinnering bracht ons terug naar een moment toen hij nog geen drie jaar oud was. Het was kermis in Walem, ergens midden jaren twintig. De hele familie trok eropuit, uiteraard gekleed volgens de mode van die tijd. Albert bleef thuis, onder de hoede van een tante. Hij lag in bed, met naast zich een zacht flikkerend gaslampje – een beeld dat hem zijn hele leven is bijgebleven.

Eerste fotoshoot

Ook op driejarige leeftijd ging hij voor het eerst op de foto, meegenomen door zijn grootmoeder. Albert herinnerde zich dat hij voor die gelegenheid een donkerblauw fluwelen pakje droeg – met de trots van iemand die zijn eerste portret nooit is vergeten.

Een sterk geslacht

Dat een hoge leeftijd misschien ook in de genen zit, blijkt wel uit het lange leven van Alberts grootouders langs moederskant. Grootvader Frans Janssens (geboren in 1875) en grootmoeder Joanna Segers (geboren in 1879) stierven allebei in 1970 – allebei als negentigers. Vijftig jaar geleden was negentig worden een uitzonderlijke leeftijd.

Dankzij hun lange leven mochten ze samen heel wat huwelijksjubilea vieren. Die gelegenheden werden telkens met de nodige luister herdacht op het gemeentehuis. In 1950 vierden ze hun gouden bruiloft; op de bijhorende foto staat Albert rechts achteraan. Tien jaar later, in 1960, was het tijd voor hun diamanten jubileum. Ook burgemeester Morrens staat mee op die foto. In 1965 werden ze opnieuw gehuldigd – ditmaal door burgemeester Vinckx – voor hun briljanten huwelijk.

Jong zijn in de

De boerderij Janssens-Segers

Albert had levendige herinneringen aan zijn kindertijd in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Hij groeide op op de boerderij van zijn grootouders, op de hoek van de Zandstraat en de Pastorijstraat – voor hem een waar paradijs. Er waren dieren in overvloed, een hooischuur zo groot als een kerk, een mysterieuze zolder met verborgen hoekjes, een karrehok en een duiventil. In zijn verhalen klonken die jeugdijaren als een gouden tijd. Met veel zorg en liefde tekende hij later die boerderij uit zijn kindertijd na.

School

Albert begon zijn lagere school in het oude schoolgebouw op de hoek van de Zandstraat en de Koning Albertstraat. In januari 1935, na het kerstverlof, verhuisde de school naar een nieuw gebouw op de Zonnebergen. Met hun boeken onder de arm trokken de leerlingen te voet naar hun nieuwe klaslokalen. De school staat daar vandaag nog altijd, al zijn de 'nieuwe' gebouwen van toen intussen volledig omringd

jaren '20 en '30

door nog recentere uitbreidingen.

Muziek en toneel

Het dorpsleven werd opgeluisterd door fanfares en muziekverenigingen, die vaak ook toneelvoorstellingen op de planken brachten. Een prachtige foto uit de jaren dertig toont een opvoering van De Gebroeders De Graeve. Bijzonder detail: Albert speelde mee, mét hoed, samen met zijn vader die op het podium stond met baard, snor en matrozenpak – een unieke vader-zoonervaring.

Jeugbeweging

In de jaren dertig kende Walem een actieve jeugdbeweging. Elke zondag kwamen de jongeren samen in het "Patronaat", een gebouw aan de Zandstraat, recht tegenover de Pastorijstraat. Albert was er actief betrokken bij de leiding. De foto's uit die tijd tonen een jonge Albert die zich helemaal thuis voelde in zijn rol.

1940 - CRAB

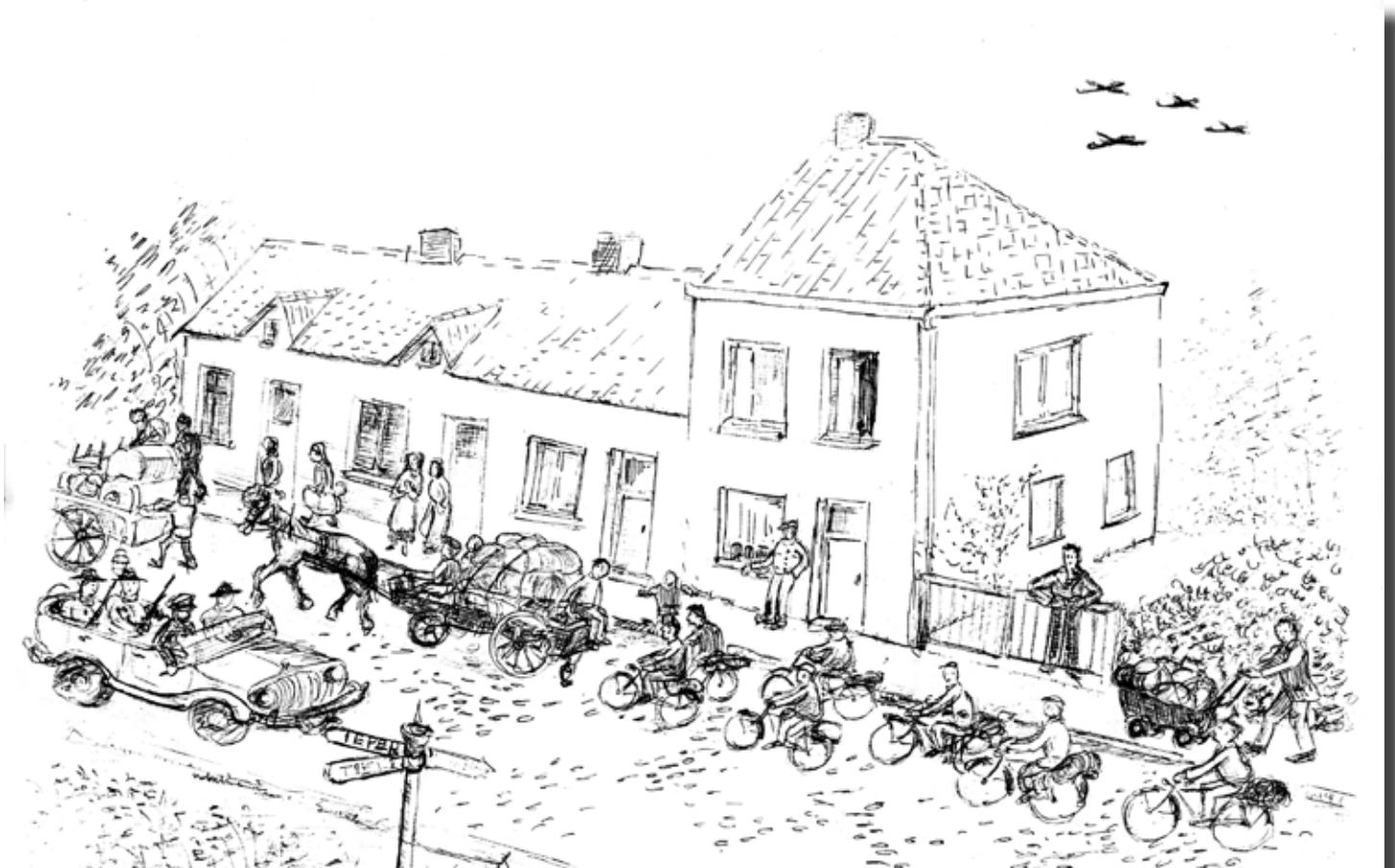
Naar Ieper

Op 10 mei 1940 brak de Tweede Wereldoorlog uit. De sfeer in het dorp was gespannen en onzeker. Sommige mensen spraken al over vluchten, maar niemand wist echt wat te doen. Twee dagen later, op 12 mei, kreeg Albert – toen nog geen 17 jaar oud – een briefje van de veldwachter in de hand gedrukt. De boodschap was kort maar duidelijk: hij moest zich onmiddellijk naar Ieper begeven.

Albert maakte deel uit van de CRAB/RCBL, het recruteringscentrum van het Belgische leger. In totaal kregen zo'n 300.000 jonge mannen tussen 16 en 35 het bevel om naar het westen van het land te trekken. De Belgische overheid wilde hen uit handen van de vijand houden, als reserve voor het leger.

Samen met een twintigtal andere jongens uit Walem vertrok Albert met de fiets richting Ieper. De tocht duurde drie dagen. Onderweg raakten ze verstrikt in de stroom van vluchtelingen en maakten ze voor het eerst kennis met het angstaanjagende geluid van de duikvluchten van Duitse stuka's. Op de derde dag bereikten ze eindelijk Ieper – maar rust vonden ze er niet.

Ieper bleek een chaos, een heksenketel. De militaire leiding besloot hen meteen door te sturen,

richting Rouen in Normandië. Zo ontstond het verhaal van de 'CRAB-jongeren': jongens van amper 16 tot 18 jaar, op de fiets onderweg door het noorden van Frankrijk, op bevel van de Belgische staat.

Rouen

Door het stoffige Noord-Frankrijk traptten ze verder, langs velden die op het eerste gezicht bijna zomers leken. Voor even leek het haast een vakantie. Maar achter hen naderden de Duitse tanks

Gallargues

met hun bliksemsnelle opmars naar de Noordzee. Albert en zijn makkers waren hen gelukkig net voor en bereikten veilig Rouen.

Daar werden ze op de trein gezet, richting het diepe zuiden van Frankrijk. Voor Albert was het een hele belevenis – hij had nog nooit op een trein gezeten. Drie dagen en nachten zaten ze in de wagon. De trein reed langs Sète, aan de Middellandse Zee. Het was daar dat Albert voor het eerst de zee zag – een moment dat hem altijd is bijgebleven. Uiteindelijk kwamen ze aan in Gallargues, een dorp in de Provence.

Gallargues

Uitgeput, hongerig en dorstig kwamen ze aan. Een statige man met een zware snor en een zwarte hoed ving Albert op en bracht hem naar een grote hoeve. Het

was Paul Vézian, een Provençaalse schrijver. Hij zorgde voor Albert en gaf hem een plek om even tot rust te komen. De Belgische jongens verbleven enkele maanden in Zuid-Frankrijk. Albert, met zijn oog voor detail en liefde voor schoonheid, nam de omgeving diep in zich op. Hij legde het later vast in een reeks tekeningen – zijn manier om het bijzondere landschap te bewaren.

In augustus 1940 mochten de jongeren terugkeren naar huis. Met de trein reisden ze noordwaarts, richting België. Albert was een van de laatsten die opnieuw voet zette in Walem – een jongeman die in enkele maanden tijd een heel andere wereld had gezien.

Opgeeeist

Terug thuis – een ander leven

Wanneer Albert in 1940 terugkeert uit Zuid-Frankrijk, treft hij een land dat intussen helemaal veranderd is. De Duitse bezetting maakt het dagelijkse leven zwaar. Vooral de winters zijn bitter koud, met een schrijnend tekort aan brandstof. Voedsel is schaars, de werkloosheid neemt toe en de zwarte markt floreert.

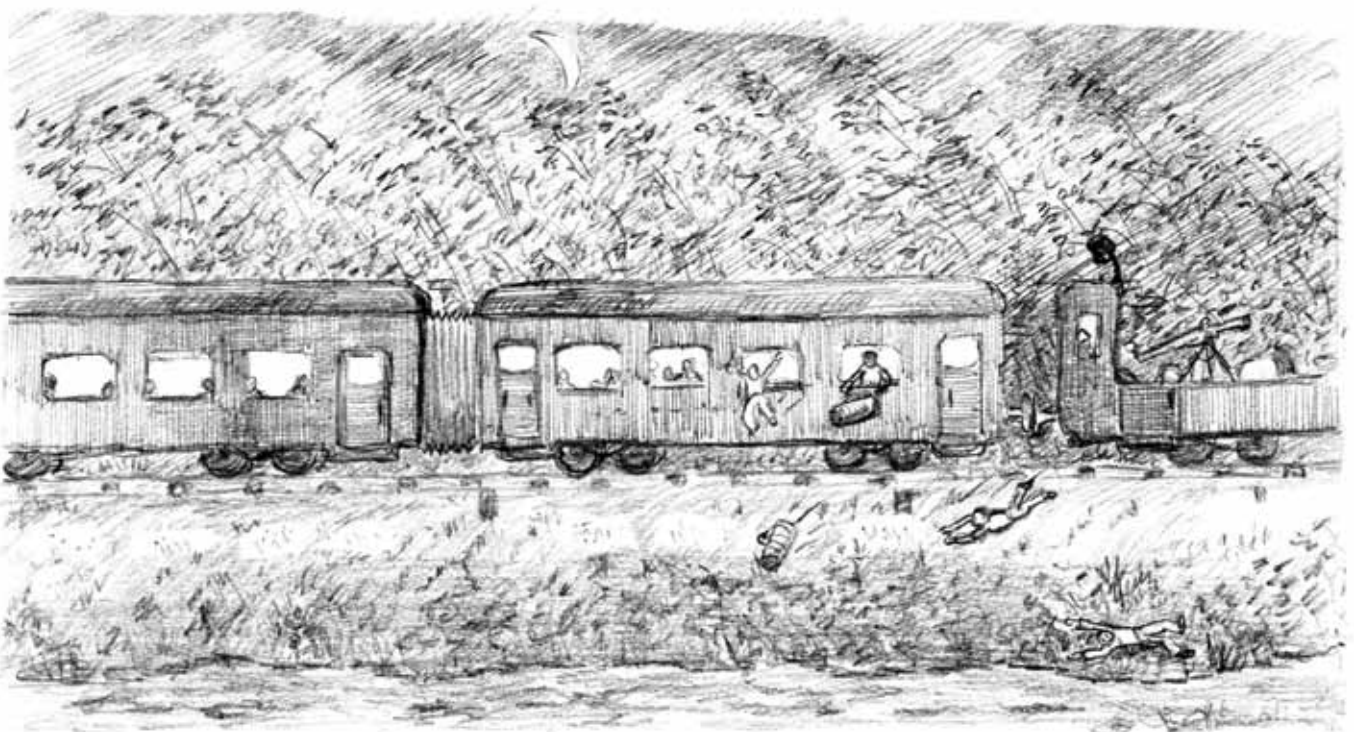
De aanvankelijke successen van het Duitse leger beginnen te tanen. In de winter van 1942-1943 keert het tij aan het front. Intussen wordt het leven in België steeds strenger geregeld. In oktober 1942 voert de bezetter de verplichte tewerkstelling in: alle jonge mannen tussen 17 en 35 jaar moeten gaan werken in Duitsland. Albert hoort bij de eerste lichting, maar hij wil koste wat het kost vermijden om naar Duitsland gestuurd te worden. Hij besluit naar Noord-Frankrijk te trekken, waar hij werk vindt op "Ferme de Lamotte", een afgelegen hoeve bij het dorpje Laffaux.

Onderduiken

In 1943 keert Albert niet terug naar de hoeve. Hij duikt onder en wordt officieel als vermist beschouwd. Zonder rantsoenzegels moet hij zich zien te redden. Gelukkig krijgt hij hulp: van zijn voormalige werkgever én van een bediende van het gemeentehuis in Walem. Dankzij hen weet hij zich een tijdlang schuil te houden. Maar in het voorjaar van 1944 wordt de jacht op onderduikers en werkweigeraars opgedreven. Bij een paspoortcontrole aan "de wissel" – de hoek van de Korte Zandstraat en de Koning Albertstraat – wordt Albert opgepakt. Hij wordt eerst naar Mechelen gebracht, en later op de avond overgebracht naar de gevangenis in de Begijnenstraat in Antwerpen.

Op transport naar Oostenrijk

Albert ontvangt zijn "Dienstverpflichtungsbescheid": hij zal worden gedeporteerd naar Wenen om tewerkgesteld te worden bij Rella & Co. Kort daarna wordt hij samen met andere opgepakte mannen op de trein gezet in Antwerpen. In elke coupé zitten twintig gevangenen, bewaakt door twee Gestapo-agenten. De laatste wagon is uitgerust met een geschutskoepel en een machinegeweer. De trein vertrekt. Onderweg wagen enkele jongeren de sprong naar vrijheid en springen uit de rijdende trein. Albert doet dat niet. Jaren later zal hij nog contact hebben met twee van de 'springers'. De ene overleefde de sprong maar raakte buiten bewustzijn in een gracht, werd later thuis opgevangen en hield zich tot de bevrijding schuil. De andere hield een blijvend letsel over aan zijn gewaagde ontsnapping.

Verplicht werk in Wenen

Enkele dagen na zijn vertrek uit Antwerpen komt Albert aan in Wenen. Het contrast met Walem kon nauwelijks groter zijn: in de Oostenrijkse hoofdstad was er nog geen luchtalarm geweest en ook geen verplichte verduistering. Het gewone stadsleven leek er voorlopig nog door te gaan.

Albert wordt tewerkgesteld bij Rella & Co., een bedrijf dat instond voor het onderhoud van de Wiener Gaswerke. Op 7 juni 1944 viert hij zijn 21ste verjaardag – ver weg van huis, als metserdiender in een vreemde stad. Toch weet Albert ook in deze moeilijke omstandigheden schoonheid te vinden. Hij is onder de indruk van het historische Wenen en legt zijn indrukken vast in zijn schetsboek. Tekenend wordt voor hem een manier om even te ontsnappen aan de realiteit.

Kahlenberg - een heuvel buiten Wenen, zoals Albert die tekent op 10 augustus 1944

Een recente foto van Kahlenberg, het kerktorentje heeft gezelschap gekregen van een zendmast en modern gebouw.

© C.Stadler/Bwag; CC-BY-SA-4.0.

Germanski Dawaai !

Oorlog in Wenen

Hoewel Albert zich blijft verwonderen over de schoonheid van Wenen en die zorgvuldig probeert vast te leggen in zijn schetsboek, blijft de oorlog nooit ver weg. Op een dag gaat voor het eerst het luchtalarm af, gevolgd door een zwaar bombardement. De fabriek waar Albert tewerkgesteld is, blijkt het doelwit. Vanaf dat moment volgen de bombardementen elkaar steeds sneller op. Luchtalarmen worden dagelijkse kost en de stad, ooit zo elegant en levendig, verandert langzaam in een puinhoop.

Wanneer de Russische troepen oprukken naar Wenen, slaat de chaos volledig toe. De Duitsers slaan op de vlucht, de orde verdwijnt. Albert en zijn kameraden schuilen in een kelder, hopen uit het vizier te blijven. Op een dag horen ze plots voetstappen op de trap. Een Russische soldaat verschijnt in de deuropening, geweer in aanslag.

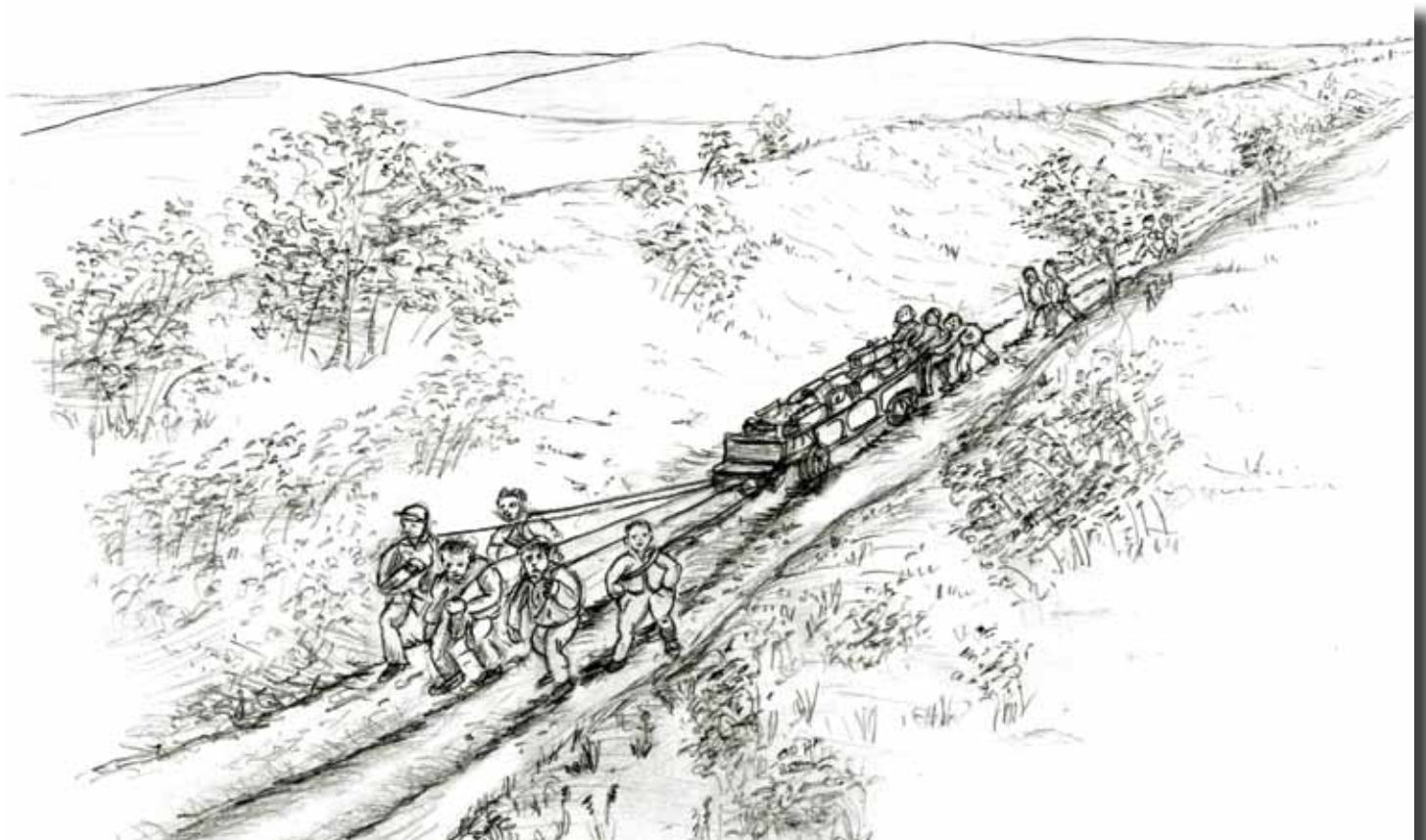
De jongens roepen snel: "Dobre outre! Germanski dawaai!" – "Goedemorgen! De Duitsers zijn weg!" Dankzij hun eerdere contacten met Russische krijgsgevangenen kennen ze een paar zinnen Russisch. De soldaat moet lachen en vertrekt weer zonder verder geweld. Toen ik Albert in 2023 interviewde voor Dag Walemaal, vertelde hij dit moment opnieuw. En toen hij "Germanski dawaai!" uitsprak – dit keer iets luider dan de rest van het gesprek – zat een blij glimlach op zijn gezicht.

Ontsnappen uit de puinhoop

Wenen ligt in puin. De stad is overspoeld door mensen van allerlei nationaliteiten, op zoek naar voedsel, veiligheid of een weg naar huis. De Russische soldaten nemen alles mee wat bruikbaar is – vooral horloges en fietsen.

Albert en zijn vrienden krijgen uiteindelijk een vrijgeleide om Wenen te verlaten, richting Sopron in Hongarije. Ze vinden een kar en vertrekken te voet. Onderweg trekken ze door de verwoeste straten van Wenen, waar bijna niets nog overeind staat.

Wat volgt is een uitputtende tocht door het platteland. Ze mogen niet over de hoofdwegen, want die zijn voorbehouden aan het Russische leger. In de dorpen waar ze passeren, is het akelig stil – de meeste inwoners zijn gevlucht. Honger, vermoeidheid en onzekerheid tekenen de weg vooruit.

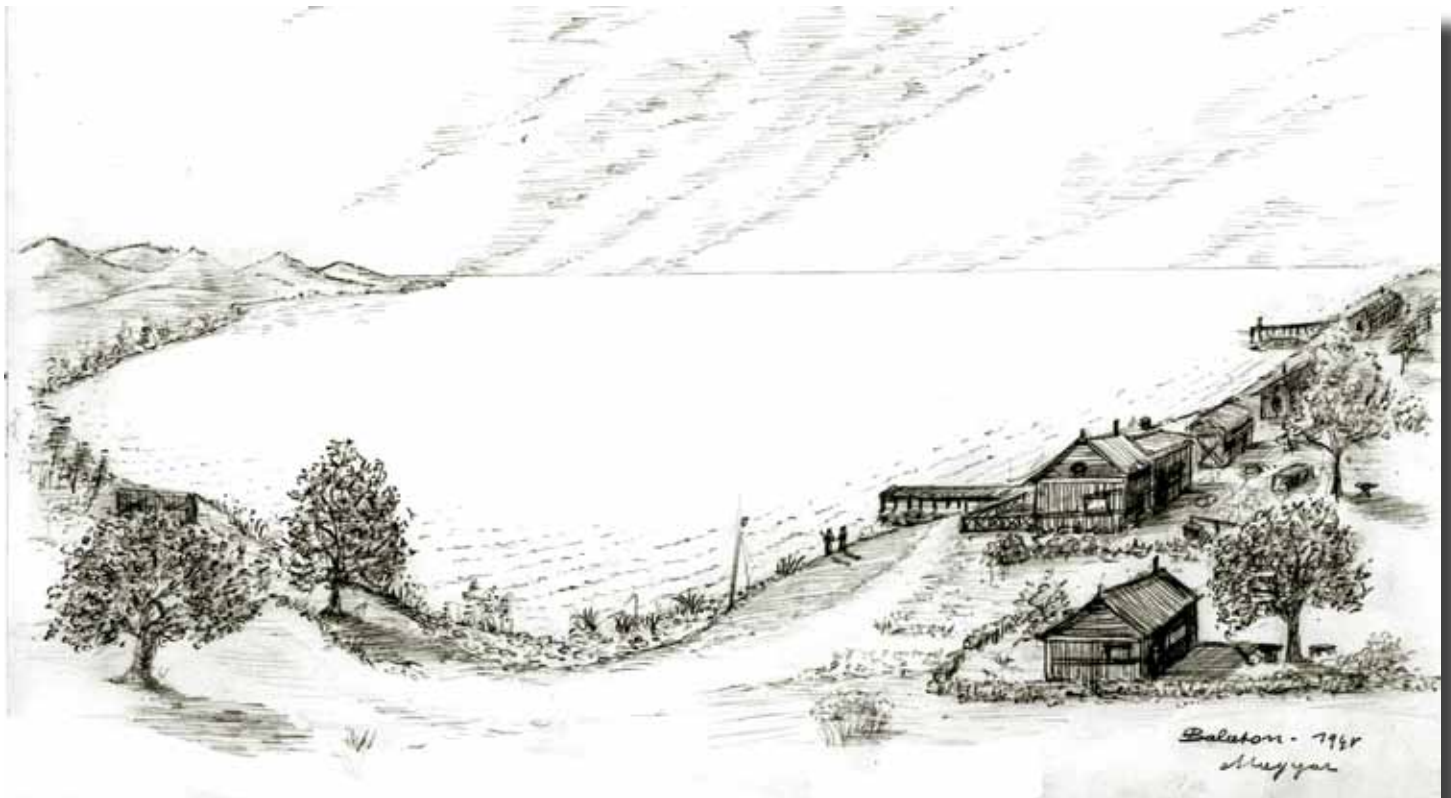

Kadarta

Via Sopron naar de Hongaarse pusta

Na hun vertrek uit het verwoeste Wenen komen Albert en zijn metgezellen aan in Sopron. Daar worden ze op de trein gezet richting Veszprém, een stad in de buurt van het Balatonmeer. De groep Belgische jongens wordt ondergebracht in Kadarta, een klein boerendorpje aan de rand van de uitgestrekte Hongaarse pusta.

Kadarta lijkt haast onaangetast door de oorlog: een vredige watermolen, klepperende ooievaars op het dak, en in de verte glinstert het Balatonmeer als een belofte van rust. Dat meer oefent een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op Albert. Samen met een kameraad besluit hij erheen te trekken. Onderweg dwalen ze per ongeluk door een mijnenveld – gelukkig zonder gevolgen. Eenmaal aan het meer, wordt Albert stil van de schoonheid. Hij neemt de kleuren in zich op: paarsroze, grijsgroen, donkerpaars, roze, en het zilver van het water. Voor ze terugkeren, blijft hij nog even staan. Hij weet dat hij deze plek nooit meer zal terugzien – en probeert elk detail in zich op te nemen.

Wachten op de terugkeer

De dagen in Kadarta verstrijken traag. Om de tijd te doden spelen de Belgen spelletjes en sporten ze. Albert tekent. In zijn schetsboek verschijnen beelden van het dorp: de varkenshoeder die met zijn dieren de pusta intrekt, de oude waterput bij hun onderkomen, een verweerde boerderij met het jaartal 1848 in de gevel gegrift. Toch is er maar één wens die al die tijd blijft knagen: terug naar huis.

Eindelijk naar huis

Op 25 mei 1945 is het dan zover. De jongens worden op de trein gezet richting België. Maar er is een probleem: de trein heeft geen brandstof. Het geduld van de mannen is op. In hun drang om eindelijk thuis te geraken, slepen ze alles aan wat brandbaar is. Alles wat kan branden gaat de locomotief in, tot de druk hoog genoeg is. En dan, eindelijk, begint de trein te rijden.

De terugreis voert hen opnieuw door Oostenrijk. Vanuit het raam zien ze de besneeuwde Alpen voorbijglijden. Via Graz bereiken ze Leoben, de laatste stad binnen de Russische bezettingszone. Daar worden zij – de Belgische jongens – omgewisseld voor Oost-Europeanen.

Naar huis - De laatste tocht

De lange weg naar huis

Heel even lijkt het erop dat een deel van de terugreis per vliegtuig zal verlopen – een idee dat meteen voor opwinding zorgt. Maar uiteindelijk wordt dat plan afgeblazen en gaat de reis grotendeels verder per trein.

De route voert Albert en zijn metgezellen door Oostenrijk en Duitsland, langs steden als Passau en Neurenberg. Op donderdag 7 juni 1945 komt Albert aan in Neurenberg – het is zijn 22ste verjaardag. Onderweg denkt hij terug aan zijn eerdere verjaardagen in oorlogstijd:

Zijn 17de verjaardag vierde hij in het Zuid-Franse Gallargues, zijn 20ste op de Ferme de La Motte in Noord-Frankrijk, zijn 21ste in Wenen, en nu, zijn 22ste, in het zwaar beschadigde Duitsland. Steeds opnieuw bracht hij die dag door op een plek waar hij zelf niet voor had gekozen. "De oorlog heeft ons onze jeugd gestolen," zei hij daar later over.

De trein dendert verder via Bamberg, Düren, Frankfurt en Bonn. Overal zien ze de ravage die de oorlog heeft aangericht: stad na stad ligt in puin. Onderweg worden ze regelmatig gecontroleerd en ontsmet. De Amerikanen zorgen voor voedselpakketten – een welkome steun.

In Luik volgt opnieuw een ondervraging, dit keer door leden van de Belgische weerstand. Tot hun verbijstering worden de laatste persoonlijke spullen, waaronder de voedselpakketten, van hen afgenomen. Het blijft een smet op het blazoën van de Luikse verzetsbeweging.

De laatste etappe brengt hen naar Brussel. Daar nemen ze afscheid van elkaar – kameraden met wie ze een onwaarschijnlijk hoofdstuk van hun leven deelden.

Thuiskomst in Walem

Wat later staat Albert op het stationsplein van Mechelen. Hij aarzelt. Hij heeft al meer dan een jaar niets meer van zijn familie vernomen. Hoe zou het met hen zijn? Met een bang hart stapt hij eerst binnen bij een vroegere werkmakker, die hem meteen geruststelt: "Alles is goed thuis."

Voor het allerlaatste stukje van de reis neemt hij de tram. Wanneer hij uitstapt aan de kerk van Walem, wordt hij opgewacht door dorpsgenoten. Ze vertellen hem dat hij de laatste vermiste inwoner is die terugkeert. Maar voor hij zijn ouderlijk huis bereikt, komt zijn moeder hem al tegemoet – haar armen wijd open. Wat een weerzien.

Na jaren vol onzekerheid, angst en ballingschap proeft Albert eindelijk weer wat het is om vrij te zijn. Een moment om nooit te vergeten.

Onlangs vonden we deze foto's terug. Het zijn werkmakkers van Albert uit Wenen, die hun pasfoto's met elkaar uitwisselden. Op de achterkant staat vaak een naam of een grappige rijm die verwijst naar een herinnering uit hun tijd in Oostenrijk.

Albert Wagemans (Reet), Emiel Volkaerts (Sint-Job), Oscar ? (Niel), J. Brocken, Louis Heylen (Deurne), Joannes Somen (Antwerpen), Jos Briers (Brecht), Frans Stevens (Mariekerke), Raymond ?, Jos Wagemans (Vosselaar), J. Hofkens Jansen (Brecht)

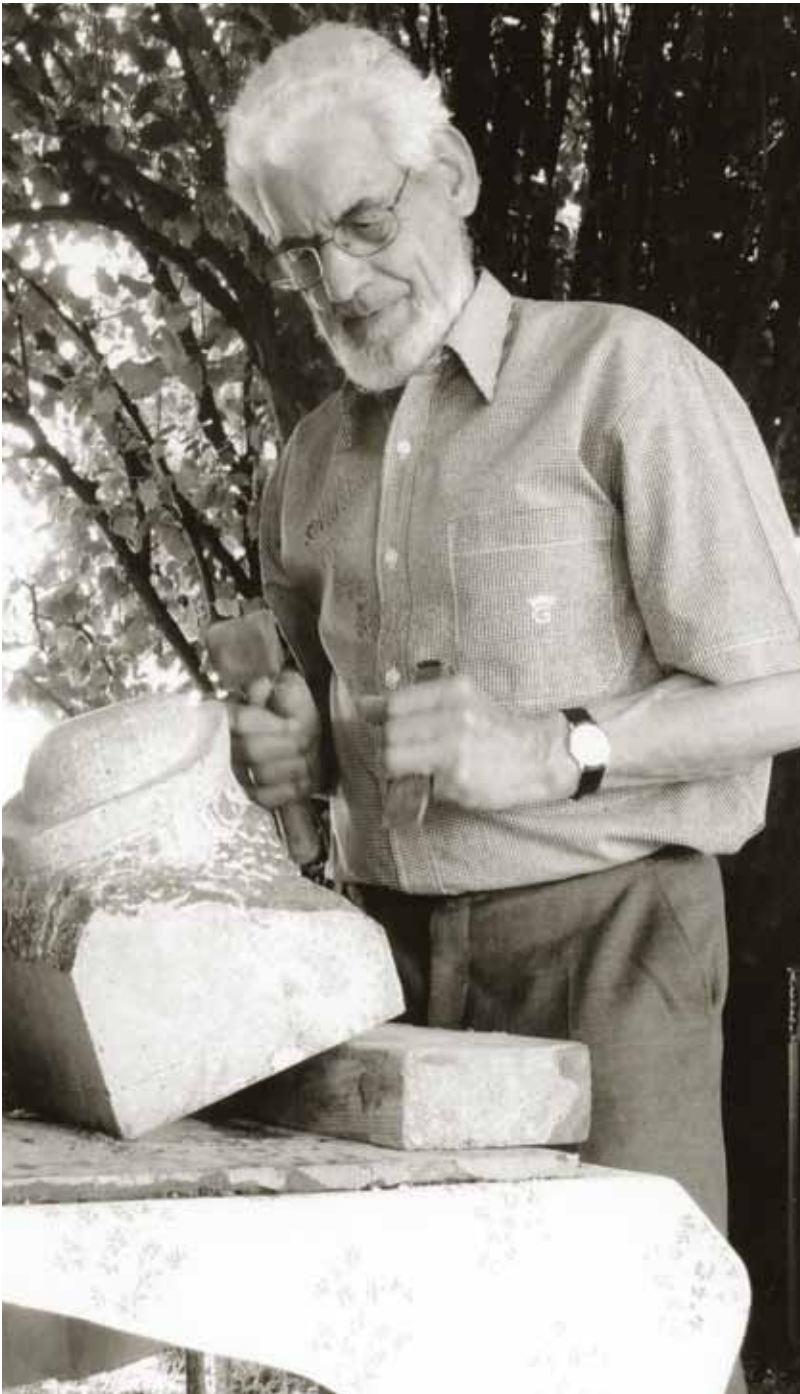
Gebeiteld

Albert werkte zijn hele leven als steenkapper. Op zijn veertiende begon hij bij firma Monolux en bleef daar tot zijn zestigste, de laatste jaren als meestergast. Behalve tijdens de oorlog had hij maar één werkgever.

Het steenkappen bood Albert ook een creatieve uitlaatklep. Zelfs na zijn pensioen bleef hij zich artistiek bezig houden. In 2009 deed hij mee aan de tentoonstelling "Walemse kunstenaars" van de heemkundige kring.

Rond het jaar 2000 werd het oude huis "A la belle vue" in het dorpscentrum afgebroken en vervangen door een appartementsblok. Albert nam het initiatief om een gedenksteen te beitelen, zodat toekomstige generaties zullen herinneren dat op die plek ooit het huis "Belle Vue" stond.

Aan de heemkundige kring schonk hij het beeld "Care", die het in samenspraak met de Stad Mechelen een plaats gaf in het dorpshuis.

Figurentheater

In de beginjaren van de heemkundige kring werkte Albert regelmatig kleine artikeltjes uit over het dagelijkse leven in Walem zoals hij dat gekend had in zijn jonge jaren.

Uiteraard zorgde hij voor een duidende tekening van het onderwerp. We hernemen een aantal van deze artikelstjes hieronder.

De bakkerskar

Vroeger werd het brood dagelijks aan huis gebracht. Max Janssens was toen bakkersgast bij Georges Carpentier en bediende toen het dorp. Wanneer hij met zijn paard en kar in aantocht was, blies hij op een koperen hoorn zodat hij geen tijd verloor met bedienen, want de vrouwen stonden hem dan al op te wachten. Waren er kinderen bij dan spoorde hij deze aan om aan hun moeder koffiekoeken te vragen, wat hem een extraatje opleverde.

Krekels, krabben en garnalen

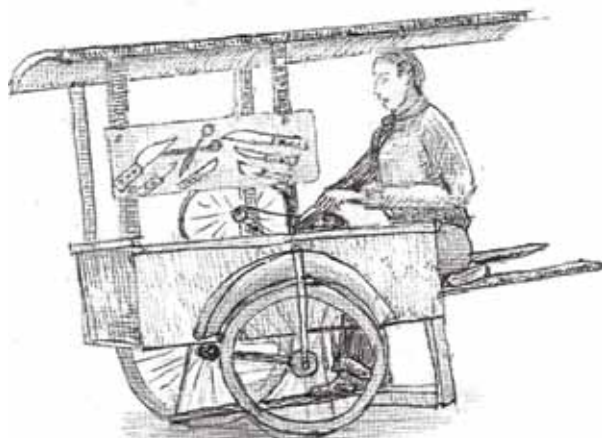

Wanneer in de zomer op zondagvoormiddag bij mooi weer de duiven gelost waren, wachten niet alleen hun baasjes hen op. Ook mannen uit de buurt troepten samen. Ze hadden dan toch niets anders om handen en ze volgden met aandacht het vallen van duiven, met de nodige commentaar. Een schipper uit Mariekerke of Sint-Amands, waar de vishandel in die tijd welig tierde, kende dit verschijnsel. Hij kwam per fiets afgezakt naar onze regio, beladen met twee tenen manden gevuld met krekels, krabben, garnalen en nootjes. Hij was bij de duivenmelkers een graag geziene gast. Ook met Walem-kermis, als er flink gedronken werd, was hij present,

maar dan voorzien van gezouten droge vis, die de kelen van de kermisgangers nog dorstiger maakt. Hij bezocht de herbergen en de twee danszalen: de Volkslust bij Vloebergh, de Valentino bij Polle van Jefke.

De scharenslijp

Met een kletterende geluid op zijn slijpsteen - voor de mensen was dat een vertrouwd geluid - kondigde hij zijn aanwezigheid aan. Hij reed met een speciaal karretje dat aan zijn beroep was aangepast. Met zijn voet trapte hij op een plankje en bracht zo een mechanisme op gang dat zijn slijpsteen deed draaien. Zo bezocht hij regelmatig alle dorpen om scharen en messen te slijpen. Maar hij verkocht er ook nieuwe, wanneer het slijpen geen baat meer bracht.

van zijn jeugd

De pottenfair

Minstens één maal per jaar kwam hij langs in het dorp, gewoonlijk kort voor Walem-kermis. Moeder de vrouw kon dan, bij haar genodigde familie, uitpakken met nieuw blinkend bestek.

De man stelde zich gewoonlijk op aan de overkant van de kerk (nu buurt van Koning Fritter). Hij maakte in de grond een vuurtje en in een soort van grote braadpan legde hij enkele brokjes tin. Gesmolten door de hitte vormden die een soort van papje waarin hij de lepels en vormen met een lange tang onderdompelde. Nadat hij ze er had uitgehaald, werden deze in water nagespoeld en het wonder was geschied: ze waren terug

als nieuw. Hij herstelde ook kookpotten en koffiekannen die lekten door een gat in de bodem.

Jang Konijn

Vele oudere inwoners van Walem zullen zich hem nog wel herinneren: hij kwam aan zijn naam omdat hij afgestroopte konijnevellen opkocht. Vroeger werden er in veel huisgezinnen konijnen gekweekt. Er was niet veel plaats voor nodig en voedsel was er genoeg langs de grasbermen die eigendom waren van iedereen. Verder werden ze gevoed met etensresten. Wanneer de dieren geslacht werden, werd de afgestroopte huid bewaard tot Jang Konijn langskwam. maar niet elke pels werd door hem aanvaard; er werd duchtig in geblazen en gepluisd om te zien of het geen winterpels was. Voor zomerpels van goede kwaliteit betaalde hij altijd meer. Met zijn vette velouren vest en zijn fiets behangen met vellen was hij een gekende figuur die regelmatig in het dorp kwam.

De voddeman

Vroeger kwam er geregeld, al dan niet samen met zijn vrouw, een opkoper van voden en oud ijzer langs de huizen. Om het gewicht van de voden te kennen bezat hij een speciaal toestel: een trekveerbalans of unster. Wij noemden dat apparaatje met een dialectwoord "een heussel". Hij paste ook een speciale manier toe om aan voden te geraken. Wanneer de kleine mannen van de kleuterschool tijdens de middagpauze naar huis gingen, had hij aan de schoolpoort op een doek "mooie dingen" uitgestald om de kinderen te verleiden. Zij zouden die krijgen als ze een zak voden mee naar school zouden brengen.

Herdenking wereldoorlog

In 2014 was Albert al meer dan negentig jaar oud, toch konden we hem overtuigen om mee te werken aan onze herdenking van de eerste wereldoorlog.

In de voorbereiding van de herdenking werkte Albert samen met Jan Van Buggenhout aan een kruisweg waarin veertien verhalen uit Walem 1914 verbonden werden met de staties van de kruisweg.

In 2014 werd deze kruisweg in de kerk opgesteld en raakte veel bezoekers diep. In de daaropvolgende jaren werd de kruisweg meerdere keren tentoongesteld, ook in Antwerpen en zelfs in Ieper. Albert maakte de tekeningen voor deze kruisweg.

Om de herinnering aan de terechtstelling van soldaten Raes en Verbiest levend te houden, vroegen we Albert om tekeningen van dat moment te maken. Deze beelden gebruikten we vergroot als een installatie op de plek van de terechtstelling, op het kerkhof van Walem.

Willen we eens dansen ?

Heel levendige herinnering behield Albert aan de tijd dat ze "uitgingen" in Walem. Hij kon perfect beschrijven hoe het was om in de jaren dertig de eerste stappen op de dansvloer te zetten.

Dansen gebeurde in "den bak"
5 centiem voor twee dansen.

Zegswijze: **"niet aan den bak komen"**

Banken stonden tegen de muur. Meisjes wachtten daar tot ze ten dans gevraagd werden. Ze mochten weigeren (wat een affront was voor de jongen). Hier moest men niets consumeren.

Zegswijze: **"een muurbloempje"**

Had je geluk dan kon je een goed lief vinden op de dansvloer.

Zegswijze: **"een scheer doen"**

Orgel

Podium

Hier stonden tafeltjes en moest je consumeren.

Banken

"Den Bak"

Banken

Inkom

De laatste ...

***Albert was de laatste CRAB-jongere die terugkeerde uit Gallargues.
De laatste vermiste die terugkwam uit Oostenrijk.
De laatste van zijn generatie.***

***Dank je wel dat je zo ver en scherp terugkeek en herinnerde.
Dank je voor de beelden, woorden, kleuren en getuigenissen.
Dank je voor alle namen die dankzij jou blijven leven.***

Bedankt, Albert!